

Аспекти хуманистике у наставно-научном раду Центра за стране језике

Aspekti humanistike u nastavno-naučnom radu Centra za strane jezike

Тања Цветковић

tanja.cvetkovic@filfak.ni.ac.rs

комадање Орфеја: Деколонизација ума кроз књижевност фрагмената¹

Увод

Рад се бави разматрањем постмодернистичке примене мита и митског фрагмента у романима Западног триптиха канадског писца Роберта Кроуча. Кроучова заинтересованост за причу и начин на који је она испричана тесно је повезана са употребом митолошких фрагмената у причи који, смештени у нови контекст, нуде читаоцу ново значење. Овакво схватање произилази из канадске потребе да се изгради сопствена књижевност и да се прекине зависност од страних утицаја, као и потребе да се пронађу и створе нови митови и приче.

Циљеви

Полазећи од става Ихаба Хасана о настанку постмодерне књижевности која се заснива на миту о раскомаданом Орфеју, аутор показује да су Кроучова размишљања о природи канадске књижевности слична Хасановим размишљањима о постмодерној књижевности као књижевности тишине и књижевности фрагмената.

Методологија

За анализу Кроучових књижевних дела у раду користи се Лиотаров појам метафикције. Слично Лиотару, који под метапричом подразумева доминантну причу у односу на коју одређује и појам постмодернизма, Кроуч под метапричом подразумева „заједничку причу [...] која је традиционално од суштинског значаја за нацију”. Појму метаприче супротставља се појам демитологизације, то јест

¹ Рад објављен у часопису *Летопис Матице српске* 509 6, Јун 2022: 1071-1083.

деконструкције мита, који омогућава флексибилност мита и прилагодљивост новом контексту и средини. Мари Вотије истиче да се у романима Новог светског мита јавља „подривање” процеса митологизације. Подривање процеса митологизације је карактеристично за Кроучов однос према миту. Код њега се процес подривања заснива на иронији, пародији, инверзији митолошких фрагмената, што доводи до метафикције и утире пут генеративности мита.

Резултати и закључци

Употреба митолошких фрагмената у романима *Западног триптиха* Роберта Кроуча начин је да се о прошлости и садашњости проговори на другачији начин: „Причање приче је део истраживања мита, посебно како се он односи на знање из прошлости у контексту Новог света”. С тим у вези је и Кроучова заинтересованост за причу и начин на који је она испричана. Укидање линеарности и метафиктивности намећу се као две битне постмодернистичке одлике Кроучовог текста у романима *Западног триптиха*.

Импликације за даља истраживања

Закључци до којих се дошло анализом Кроучових романа *Западног триптиха* у овом раду могу бити примењени и на анализе осталих Кроучових романа. Укидање линеарности и метафиктивности, као две битне одлике Кроучовог постмодернизма, могу се пратити и у осталим романима. Што су романи хронолошки касније настајали, приметна је све већа израженост ових постмодернистичких особина, док је процес демитологизације/митологизације попримао различите облике, као на пример облик магијског реализма у роману *Шта је врана рекла*.

Кључне речи

мит, митолошки фрагмент, постмодернизам, мит о Орфеју, књижевност тишине и књижевност фрагмената